

رشد اخلاقی از نظر اسلام

نویسندگان :

ساره صدقی

اکبر صدقی

محسن امرائی

موسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

سرشناسه	صدقی، ساره، ۱۳۶۵ -
عنوان و نام پندآور	رشد اخلاقی از نظر اسلام/نویسندگان ساره صدقی، اکبر صدقی، محسن امرانی.
مشخصات نشر	تهران: آفتاب گیتی، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۷۶ ص.
فروست	اخلاق اسلامی.
شابک	۱۵۰۰۰۰ رزال-2-63-6155-978-622:
وضعیت فهرست نویسی	فیا
پادداشت	کتابنامه: ص. ۵۱.
موضوع	اخلاق اسلامی
موضوع	Islamic ethics
موضوع	کودکان -- سرپرستی -- جنبه‌های مذهبی-- اسلام
موضوع	Child rearing -- Religious aspects-- Islam :
شماره افزوده	: صدقی، اکبر، ۱۳۶۱ -
شناسه افزوده	: امرانی، محسن، ۱۳۶۹ -
رده بندی نگره	: ۱۳۹۷/۲۴۷BP ۴ ص/در
رده بندی دی‌جی	: ۶۱/۲۹۱
شماره	: ۵۳۳۳۳۱۷
کتابشناسی ملی	

مؤسسه انتشاراتی آفتاب گیتی

شناسنامه کتاب

عنوان: رشد اخلاقی از نظر اسلام
نویسندگان: ساره صدقی، اکبر صدقی، محسن امرانی
ویرایش: شورای بررسی مؤسسه انتشاراتی آفتاب گیتی
صفحه آرای و تنظیم: اکبر آقایی رشنودی
نشر و پخش: مؤسسه انتشاراتی آفتاب گیتی
نوبت چاپ: اول، ۱۳۹۷
شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
قیمت: ۱۵۰۰۰ تومان
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۵۵-۶۳-۲
کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

صفحه	فهرست
۱	تعریف رشد اخلاقی
۱	چشم انداز و رشد اخلاقی
۲	دیدگاهها و جنبه خاص از رشد اخلاقی
۴	جنبه عاطفی رشد اخلاقی
۴	پرورش هوش اخلاقی در کودکان
۱۵	رشد اخلاقی از دیدگاه اسلام
۱۵	ویژگیهای افعال اخلاقی
۱۸	رشد اخلاقی
۱۹	نظریه پیازه و گلبرگ
۲۱	نگرش اسلام به رشد اخلاقی
۲۳	رشد اخلاقی (نگرشها و رفتار اخلاقی)

۲۸	کژئی های اخلاقی کودک در این دوره ها
۳۰	بروز هیجانات مختلف در کودکان
۳۴	چند پند و اندرز
۳۵	اهمیت پرورش اخلاقی
۳۶	از تجربه های تلخ دیگران درس بیاموزیم
۳۶	تربیت اخلاقی فرزندانمان را جدی بگیریم
۳۷	آموزش عملی
۳۹	شکاف بین گفتار و کردار
۳۹	تکرار مملو است
۴۰	از پیدایش نگرش اسلامی کودکان جلوگیری کنیم
۴۱	خودخواهی ها را کنار بگذاریم و تعدیل کنیم
۴۳	از شکل گیری عاداتهای ناپسند جلوگیری کنیم
۴۴	در استفاده از رقابت زیاده روی نکنیم
۴۵	نزاع و درگیری بین کودکان
۴۶	روشهای ایجاد عاداتهای پسندیده
۴۷	هم نشینی و معاشرت
۴۸	اعتقادات دینی
۴۹	نتیجه گیری
۵۱	منابع و مآخذ

مقدمه

آشنایی با مراحل رشد و مشخصات کودکان در سنین مختلف، ابزار بسیار مهمی در مراقبت و تعلیم و تربیت کودکان است. زیرا والدین را آگاه می سازد تا در چه محدوده سنی، منتظر چه نوع تغییراتی در کودک باشند و انتظارات خود را با موقعیت سنی و مراحل رشد تنظیم کنند و در تربیت کودک، روشهایشان را با میزان ادراک و توانایی های کودک هماهنگ سازند. بدیهی است اطلاع از خصوصیات کودک در هر سن به معنی آن نیست که هر رفتاری را از کودک قبول کنیم. بلکه اطلاع از این خصوصیات ما را در مواجهه صحیح با موضوع یاری خواهد کرد.

روانشناسان کودک و عنوان واکنشی به این تغییرات اجتماعی همچنان سرگرم تلاش در جهت نفوذ در سیاستهای اجتماعی ای هستند، که به نحوی کودکان و خانواده شان از آنها متاثرند. آنان همچنین در جهت تشریک مساعی در حل مسائل اجتماعی تلاش می کنند.

اخلاق اسلامی

انسان به طور فطری موجودی اخلاقی است و بسیاری از کمالات او از راه تحصیل ارزشهای اخلاقی حاصل می شود. بدون اخلاق زندگی انسان بویژه در بعد اجتماعی با مشکلات جدی روبرو می شود و آدمی از زندگی سعادت‌مندانه محروم می گردد. انسان زمانی به معنای واقعی «انسان» خواهد بود که مرزهای اخلاق را محترم به شمارد و تجاوز از آن را بر خود ممنوع سازد؛ از این رو:

اخلاق مرزی است که زندگی انسانها را از زندگی حیوانات جدا می سازد و به آن رنگ انسانی و معنوی می بخشد.

اما انسان علاوه بر تمایلات اخلاقی امیال دیگری نیز دارد. این امیال به جنبه های مادی زندگی انسان از قبیل خوردن، خوابیدن، میل جنسی، و... مربوط است. این امیال ریشه طبیعی و حکم وجود انسان دارند. علاوه بر این، چون آدمی در عالم مادی زندگی می کند و برای حفظ حیات ناگزیر از تأمین خواسته های مادی خویش است، انس او با مادیات بیشتر لذا تمایل طبیعی او به امیال و خواسته های مادی افزونتر است و لذا آن گاه به بین تمایلات مادی و خواسته های اخلاقی و معنوی تعارض پیش می آید، به گونه ای که باید از آن دو یکی را برگزیند، انتخاب یک ارزش اخلاقی همیشه کاری آسان نیست از این رو، اگر تربیت اخلاقی انسان جدی گرفته نشود، به نتیجه نمی رسد یعنی در این کشمکش دائمی بین «ارزشهای اخلاقی» (جنبه های متعالی وجود انسان) غالباً تمایلات حیوانی بر جنبه های اخلاقی می چرخد و آنها را از میدان خارج می سازد. به همین علت است که پرورش اخلاقی را نباید کاری ساده و آسان قلمداد کرد و گمان برد که با چند نصیحت و سفارش یا با اقداماتی سطحی، بی آن که از زیربنایی محکم بهره مند باشد، می توان در تربیت اخلاقی کسی توفیق یافت.

این روانشناسان بسیاری از تلاشهای تحقیقاتی خود را در جهت مطالعه مسائل عملی و ارزیابی برنامه های کرده اند که برای چاره جویی این گونه مسائل طرح ریزی شده اند که ما در این تحقیق یکی از این تغییرات یعنی (رشد اخلاقی کودک) را مورد بحث قرار می دهیم.

رشد اخلاقی از دیدگاه اسلام

نخست باید پرسید که معنای اخلاقی بودن یک عمل چیست فرق کار اخلاقی با ناهنجاری دیگر این است که کار اخلاقی قابل ستایش و تحسین است و انسان برای آن ، ارزش خاصه عائل است ؛ این ارزش با مقیاسهای مادی قابل سنجش نیست و در آنها نوعی قداست و ارزش وجود دارد و بر خلاف افعال غریزی و طبیعی ، از روی طبع و غریزه انجام نمیگیرد . می توان گفت که فعل اخلاقی دارای شرایط زیر است :

۱. جزو کارهای طبیعی و عادی نیست ،
 ۲. با اختیار و انتخاب برگزیده می شود ؛
 ۳. متبنی بر غریزه است و انسان عاقل آن را انجام می دهد.
- امام سجاد (ع) در دعای مکارم الاخلاق خود، نمونه ای از ناهنجاریهای اخلاقی را چنین معرفی می کند:

خدایا مرا به زینت صالحان بیارای و لباس پرهیزکاران بر من بپوشان با گستردن عدل و داد ، فرونشاندن خشم ، خاموش کردن آتش دشمنی ، به هم